

Sor Vincenza (Una cel·la al Santuari de Sant'Augusta de Serravalle)

Em sento molt cansada. La cambra és encara plena d'ombres. No recordo haver dormit gens des que anit vaig escoltar el xiuxiueig de les germanes tornant de completes. Com si fos enmig de la boira em va semblar que s'obria la porta, que algú s'escolava a la cel·la i la remor d'un objecte que deixava a la lleixa. Vaig glopejar amb el desgrat de sempre aquell xarop amargós. Mentre el sentia esmunyir-se per la gola pensava que dia rere dia alguna cosa m'estava afeblint fins la incapacitat i això em provocà una profunda torbació. Tinc por de caure en llevar-me a beure aigua. Esperaré, la germana no pot trigar. Com és que no puc deixar de cantó aquest pensament que em barrina i no em permet reposar? Estic prop dels 80 i ja no en tinc cap dubte que el desmanec que em va penetrant es l'anunci de la fi del poc alè que em queda. No crec que s'amoïni ningú. Vull dir que cap persona es neguitejarà per quan, on i com m'he mort. El meu nom -i aquest cos malaguanyat- van ser esborrats a consciència dels llibres del Vaticà i abandonats en aquest indret de Vittorio Veneto per perpetuar-ne l'oblit. Sembla que més aviat els hi trauré un pes de sobre, serà el meu darrer servei. Dubto tot el sant dia si encara soc a temps d'explicar-ho, si ho he de fer. Sempre m'ha estat més fàcil no resoldre res i deixar que tot llisqués avall. Ma mare en deia la peresa dels poca-soltes.

Amb el temps he anat entenent que deixar fer és el que vaig decidir quan -de sobte- Don Albino se'n va anar al calaix. Sempre he sabut que per a alguns potser no va ser tant de sobte. Tota la vida serà per mi Don Albino, com ell volia que l'anomenéssim. No se d'on va sortir la ridícula de "il Sorriso di Dío". Certament, es pot dir d'ell que va ser un home afable i proper. Ja des dels temps de Canale d'Agordo es va anar guanyant tothom, amb bonhomia i mig somriure sorneguer. No recordo si va ser amb un somriure com aquest que em va convèncer per ser-ne la majordoma. Jo?, majordoma?, de que? Només de tots els mals endreços que li portaven els feligresos per abillar la llar parroquial i de les quatre patates, dos cebes i un os de vedella pel brou, que li deixaven els diumenges a missa de set aquelles pageses caravermelles. Vés per on, se'n feia tips de dir des de la trona que Jesucrist ens demanava compartir-ho tot si volíem entrar al Cel. Però els de missa d'onze es feien el sord, com socis de la confraria de l'estalvi. En aquells temps, en bona part per enganyar la gana, passava les hores fregant i refregant el terra de la sagristia, escurant els almoiners i fent la bugada dels calçotets del senyor Rector revoltats amb les tovalles del tabernacle comptant que ell no ho veiés, mentre anava guaitant d'esquitllada les busques del rellotge del campanar que em semblava algú aturava en girar jo el cap. Tal vegada era el mateix temps que s'emportava cada dia una mica més lluny el meu futur de majordoma grassa i manaire que era el que aleshores jo més desitjava.

Fins que, aviat farà sis anys, quan semblava que s'acostaven hores millors, si més no per a la meua humil persona i no crec pas que això que dic a Don Albino li plagués, va passar el que va passar. Déu els hagi perdonat si és que van ser ells, perquè jo no penso perdonar-los encara que em toqui pagar-ho amb una estada al Purgatori.

Els, vull dir els que envoltaven Don Albino, des del primer moment van vetllar per que me'n fes el càrrec que a un escarràs com jo no li cal gaire doctrina. Només una bona esquena, molta discreció i una granera vella. No vaig gens errada si penso que jo he estat

com el darrer mot del Credo per aquests estirats. Amb porpra i solideu si, però uns orgullosos als que potser m'està mal dir-ho he servit fidelment i no m'avergonyeixo de confessar que amb poca esperança per part meva de que res canviés i molt poca caritat pel seu cantó. Fins i tot mai han tingut la decència d'explicar-me, i m'agradaria entendre-ho ara que ja m'han donat la tanda, com es menja això de l'eternitat i si de debò comptaran amb mi -ni que sigui com a convidada de bancal- a la festa de la resurrecció. La veritat, poc em preocupa on son llimbs, cel o purgatori i que se'n farà de la meva carnadura. Només que em deixin tranquil·la en un lloc amb poc soroll.

Que volien que fes jo, poc llegida i poc viatjada, que vaig aprendre de lletra amb els clatellots d'una mestra de novícies amb molta afecció per l'aigua del Carme i un bigoti com el del condottiero Colleoni? Sort en vaig tenir de Don Albino i sa germana Nina, que em feien rellegir evangelis i vides de sants, o encara m'haguera quedat de més poques llums. Ves per on, per alguna cosa m'haurà servit. Si més no, en les coses de la terra no em deixo ensarronar per qualsevol setciències amb hàbit, tot i que -val a dir-ho- en les del cel sovint em faig l'orni.

Parlant del cel, em sembla que me'n vaig pels núvols. I és que els anys ho porten això de deixar-se anar per les giragonses de la memòria. Ara hi torno. Quan va passar el que va passar, el mon em va caure a sobre. Durant les llargues hores d'aquell dia, fins que van acabar de donar tombs i fer marrades amb la declaració de l'Oficina de premsa, ells m'ignoraven i alhora em vigilaven. Els vaig voler explicar, si els feia servei, que quan hi vaig entrar al vespre com cada dia, per si li calia alguna cosa, m'havia fixat en que les seves mans eren inflades i li vaig dir. Ell em va respondre que no tant sols les mans, també els peus els sentia com un pes mort. Ho va atribuir al cansament dels dies intensos i a la difícil conversa amb el Cardenal Villot que l'havia deixat ja feia una estona. Però... "*—ma passerà mia sorella*", va dir. No va voler de cap manera que donés avís al Dr. Da Ros, el seu metge personal: "*—E' stato qui sabato e mi ha ditto che il cuore va bene*", i em va fer fora amb un gest de la ma.

Els no em van escoltar. Segons he conegut després, el Dr. Buzzonetti va sentenciar: "*—embòlia pulmonar, sens dubte*". I és aleshores quan devien pensar que jo no hi feia res intervenint en les lletres majúscules de la història. Ja se sap, l'expliquen els que manen i jo he estat sempre de la banda dels qui paren la galta. Una mica allunyada, tant sols m'arribava el remor de la seva conversa però em va semblar entendre que Fra Diego deia el meu nom i no se que del Santuari de Sant'Augusta de Serravalle. Em vaig témer el pitjor. Entre el poc que vaig escoltar parant més l'orella em va semblar que dubtaven si a prop de Vittorio Veneto em tindrien prou lluny. Neguitejada, fins i tot enrabiada, els anava a dir que el vot d'obediència no els donava dret sobre mi fins aquest punt. Per un instant vaig estar disposada a enfrontar-m'hi. Tant per protegir-me del no se que em podia passar i per com n'era d'important que algú sabés tot allò que jo vaig veure i escoltar durant aquells dies al Vaticà. Per res. Un instant més tard ja havia tornat en que calia ser prudent. Es el que he fet sempre. Que se jo pobre domèstica? Com m'hi havia d'embolicar en les esbatussades dels grossos sabent que al capdavant, entremig, em tocava el rebre?

M'adono que entretenant-me en el que va passar estic sent poc considerada amb la germana Teresa. No vull oblidar que ella és la que ha fet que fins i tot m'hi trobés bé en la meva estada —en podríem dir així— a Serravalle. Ella també serà la única que em trobarà a faltar quan sigui l'hora. Es encara jove, innocent i molt beneïta, però tinc per segur que no te cura de mi només per que la obliguin els vots. Tanmateix, no crec que hagi oblidat mai les ordres de fa sis anys de la mare superiora: *“—tindràs la responsabilitat de vetllar per que ningú la destorbi, que visqui en pau després del trasbals que ha sofert”*. Vet aquí, li deïa destorb a empescar-s'ho per que jo no veiés ningú, ni tant sols els germans de Don Albino que bastant ho van intentar. Per si no n'hi havia prou, hi va afegir: *“—son instruccions de molt més amunt. I quan es així germana, només cal escoltar, no preguntar i obeir de per tot”*. Vés que havia de fer l'animeta de la Teresa?

I ara em ve al cap aquella escena del 1977 quan Don Albino va tornar trasbalsat de veure la germana Lucía, la pastoreta de Fátima. Pel que diuen li anuncià el seu breu pontificat i la sobtada mort. En esmentar-li els rumors no en va voler parlar i em va dir el mateix: *“—ve de molt amunt”*. Si ell no en va fer cabal, com podia jo gosar a dubtar d'una ordre que venia de les golfes de la Santa Mare Església?

No m'oblido de la germana Teresa. Com ho diria? En certa manera he estat per ella com una germana gran des que ens van posar juntes en aquest jou. Com sempre, vaig triar el que em va semblar més senzill. No em veia en el paper de presonera, ni a ella com a escarcerera. De fet, a totes dues ens ha anat prou be vetllar l'una per l'altra tot i que ens n'hem guardat prou d'exhibir cap afecte davant les mares. L'afecte públic no està gens ben vist a l'orde. De portes endins la fosca ho tapa tot. Ningú mirava cap a dues germanes llegues que trafiquejaven a tothora remenant la pols de Sant'Augusta d'un recó a l'altra del santuari. I així, podíem fer. Tal vegada l'ajudarà en la vida el que l'hi he pogut anar ensenyant, el poc o molt que jo he après: no deixar-te veure més que quan et cal, arreglar els entrebancs a la sorda, tenir sempre un drap a la ma com a prova de l'afany que et mou pel treball, sobreviure amb dissimulació a la feixuga rutina dels hàbits i les hores, saber convertir el respecte a la regla en un exercici d'aparences i, potser, conrear a estones el plaer d'estimar i ser una mica estimada. Trobo així que el seu somriure es sincer quan, abans d'acudir a laudes, sacrifica minuts de son per fer marrada des de la seva cel.la i donar-me el *“—bon dia germana mestra!”*. Es aleshores, dins d'aquest lloc on he viscut i on restaré amb vot de silenci per a l'eternitat, quan la Teresa m'agafa de la ma. Aleshores, només de tant en tant, em sembla veure com apareix un àngel dels que diuen m'ha de fer un raconet en la glòria de Déu. Li sembla a la Teresa que això dels àngels no és cosa de les germanes llegues i que més aviat deu ser l'efecte del Luminàl. No em sembla que hagi de ser a ella a qui carregui amb el pes feixuc de la meva història. Tot i que, ben pensat, tampoc se que serà d'aquesta pobra germana quan —ben aviat— s'alliberi de mi.

No se per on anava, no em vull distreure. Penso que ells, que s'atribueixen la propietat del Vaticà i de tota l'Església, m'han volgut mostrar abastament —no fos que me'n quedés mai cap dubte— que jo, insignificant i menyspreable persona, no tinc cap dret a parlar del que va passar. Fins i tot m'han volgut convèncer que tot és producte d'al.lucinacions i amenaçar-me amb exorcismes: diuen que soc jo qui ho ha imaginat; els qui saben en realitat que i com va passar son el frare Lorenzi i tots els que des d'aleshores han

administrat la veritat de la història, en nom de no se quina prudència i dels seus roïns interessos.

Malgrat tot, no hi ha cap dia dels darrers sis anys en que m'hagi pogut lliurar de la imatge del que vaig viure durant les quatre setmanes que van portar fins aquell matí del mes de setembre. Potser ja és arribada l'hora que ho tregui i me'n alliberi, no sigui que s'acabi perdent per a tothom entre els recons d'aquesta meva vella memòria.

Recordo que eren les cinc de la matinada i abans de reunir-me amb les altres domèstiques a la capella vaig voler entrar a l'avantcambra de Don Albino com feia sovint. M'adono que no s'havia pres el cafè amb llet que li deixava al vespre. Em va semblar estrany, mai faltava al ritual de sostenir entre les mans aquell tassó ben calent poc abans de retirar-se de nou a resar. Truco a la porta que dona pas a les seves habitacions. No res. Torno a trucar mentre premo amb força la maneta de bronze i faig per entrar. L'escletxa només em deixa veure una cadira bolcada i el llum de llegir encès. Parant la vista més enllà, el veig, estès a terra, prop de l'escriptori, mig embolicat amb la camisa de dormir, papers rebregats a la ma i escampats per la catifa, ulleres capgirades, peus nus. M'hi atanso, amb les presses faig caure una tassa de te buida. Li dic "*—Don Albino!, Don Albino!*", casi no m'atreveixo a allargassar els dits i palpejar per primera vegada a la vida la seva cara encara tèbia. No respon, no respira. Encara el veig ara, faccions serenes com si la mort l'hagués encalçat dormint. En la meva desesperació surto cridant "*—Il Papa è morto, il Papa è morto!*" pels passadissos foscos i deserts del Vaticà cercant qualsevol a qui explicar la desgràcia, la d'ell i la que intueixo meva. No trobo a ningú. En la confusió m'he extraviat, només fa 33 dies que soc aquí, això és molt gran, totes les portes i cambres em semblen la mateixa. Com puc, trasbalsada, torno enrere. I en arribar a la porta de les estances ja hi son Fra Lorenzi i Monsenyor Magee. No m'hi deixen acostar. No el podré veure. Menysten les meves llàgrimes que intento amagar. Veig que Monsenyor Magee entra a la cambra amb un llibre; m'ha semblat que hi diu "*La imitació de Crist*". En surt amb grapats de fulls i la tassa que jo he abocat. Penso jo, pobre ignorant, que així deu ser com es construeixen els escenaris de la història.

Estic cansada. Em pesen les mans i els peus. Demà vull explicar al confessor tot allò que va passar des del dia que al meu Don Albino el van convertir en Joan Pau I. Tinc molta set. Com és que triga tant la Teresa? No se que m'he pres avui, però m'envaeix una passió de son estranya i dolça. Em deixo adormir.

"Aquest matí, 29 de setembre de 1978, cap a les 5,30, el secretari privat del Papa, en no haver trobat al Sant Pare a la seva capella privada, s'ha endinsat als seus apartaments i l'ha trobat mort al llit, amb el llum encès, com si la seva intenció fos la de llegir. El metge del Vaticà, el Dr. Buzzonetti, que hi va acudir tot seguit, se'l va trobar ja mort, suposadament per infart agut de miocardi, succeït pels volts de les 11 de la nit abans."
(Comunicat oficial de la Oficina de Premsa de la Santa Seu)

Sor Vincenza Taffarel, majordoma de Joan Pau I i de la que se'n sap molt poc, va morir l'any 1984.